

חק לישראל – פרשת בא יום א'

תורה – שמות פרק י'

(א) ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתני אלה בקרבו: (א) ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתני אלה בקרבו: (א) ואמר יי למשה עול לות פרעה ארי אנא יקרית ית לפיה וית לבא דעבדוהי בדיל לשואה אתי אליו ביניהון:

(ב) ולמען תספר באזני בנה וכן בנה את אשר התעללתי במצרים ואת את אשר שמתים בם וידעתם כי אני יהוה: (ב) ולמען תספר באזני בנה וכן בנה את אשר התעללתי במצרים ואת אתני אשר שמתים בם וידעתם כי אני יהוה: (ב) ובדיל דתשתעי קדם ברה ובר ברה ית נסיו די עבדית במצרים וית אתותי די שויתי בהון ותדעון ארי אנא יי:

(ג) ויבא משה ואהרן אל פרעה ויאמרו אליו כה אמר יהוה אלהי העברים עד מתי מאנת לענת מפני שלח עמי ויעבדני: (ג) ויבא משה ואהרן אל פרעה ויאמרו אליו כה אמר יהוה אלהי העברים עד מתי מאנת לענת מפני שלח עמי ויעבדני: (ג) ואתא משה ואהרן לות פרעה ויאמרו ליה ברגו אמר יי אלהא דיהודאי עד אמתי מסרב את לאתפגעא מן קדמי שלח עמי ויפלחון קדמי:

(ד) כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר ארבה בגבלך: (ד) כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר ארבה בגבלך: (ד) ארי אם סריב את לשלחא ית עמי הא אנא מייתי מחר גובא בתחומך:

(ה) וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראת את הארץ ואכל את יתר הפלטה הנשארת לכם מן הברד ואכל את כל העץ הצמח לכם מן השדה: (ה) וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראת את הארץ ואכל את יתר הפלטה הנשארת לכם מן הברד ואכל את כל העץ הצמח לכם מן השדה: (ה) וחפא ית עין שמשא דארעא ולא יכול למחזי ית ארעא ויכול ית שאר שזבתא דאשתאר לבון מן ברדא ויכול ית כל אילנא דאצמח לבון מן חקלא:

(ו) ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים אשר לא ראו אבותיך ואבות אבותיך מיום היותם על האדמה עד היום הזה ויפן ויצא מעם פרעה: (ו) ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים אשר לא ראו אבותיך ואבות אבותיך מיום היותם על האדמה עד היום הזה ויפן ויצא מעם פרעה: (ו) וימלון בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים די לא חזו אבהתך ואבהתך מיומא דמהויהון על ארעא עד יומא הדיו ואתפני ויפק מן קדם פרעה:

רש"י

(א) ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה – והתרה זו: שתי – שימי שאשית אני:
 (ב) התעללתי – שחקתי כמו (במדבר כב) כי התעללתי בי (שמואל ו) הלוא כאשר התעולל בהם האמור במצרים ואינו לשון פועל ומעללים שאם כן היה לו לכתוב עוללתי כמו (איכה א) ועולל למו כאשר עוללתי לי אשר עולל לי:
 (ג) לענות – כחרגומו לאתכנעא והוא מגזרת עני מאנת להיות עני ושפל מפני:
 (ה) את עין הארץ – את מראה הארץ: ולא יוכל וגו' – הרואה לראות את הארץ ולשון קלרה דכר:
 (ו) ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים אשר לא ראו אבותיך ואבות אבותיך מיום היותם על האדמה עד היום הזה ויפן ויצא מעם פרעה: (ו) וימלון בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים די לא חזו אבהתך ואבהתך מיומא דמהויהון על ארעא עד יומא הדיו ואתפני ויפק מן קדם פרעה:

חק לישראל – פרשת בא יום א'

נביא – ירמיה מו' יג'-יח'

(יג) הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא לְבוֹא נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַפּוֹת אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם: (יד) פתגם נבואה דמליל יי עם ירמיה נביא למיתי נבוכדראצר מלכא דבבל לממחי ית ארעא דמצרים:

(יד) הִגִּידוּ בְּמִצְרַיִם וְהִשְׁמִיעוּ בְּמִגְדוֹל וְהִשְׁמִיעוּ בְּנֶגֶף וּבְתַחֲפִנְחָס אָמְרוּ הַתִּיַעֲב וְהִכּוּ לָךְ פִּי אֶכְלָה חֶרֶב סְבִיבֶיךָ: (טו) חוּו בְּמִצְרַיִם וּבְסֵרוּ בְּמִגְדוֹל וּבְסֵרוּ בְּמַפֵּס וּבְתַחֲפִנְחָס אָמְרוּ אֲזָרְדוּ וְאַתְקִין לָךְ אֲרִי קִטִּילַת חֶרֶב־אֲסַחֲרֶנּוּ:

(טו) מִדּוֹעַ נִסְחַף אֲבִירֶיךָ לֹא עֵמֵד כִּי יְהוָה הִרְפּוּ: (טז) מֵא דִין אֲתַבְרוּ גְבוּרָה וְלֹא יִכִּילוּ לְמִיקָם אֲרִי יי תברינון:

(טז) הִרְפָּה כּוֹשֵׁל גַּם נָפַל אִישׁ אֶל רַעְהוּ וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וְנִשְׁבָּה אֶל עַמָּנוּ וְאָל אֶרֶץ מוֹלְדֹתֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה: (יז) אֲסַגִּיאוּ מִתְקַלְיָהוּן אַף אֲשַׁתְּמַעוּ גְבוּרָה לְחַבְרִיָּה וַיִּמְרוּן קוּמוּ וּנְתוּב לְעַמָּנָא וְלֹאֲרַעֲא יִלְדוּתְנָא מִן קִדָּם חֶרֶב־אֲדַסְנָא דְהִיא כַחֲמַר מְרוּיָא:

(יז) קָרְאוּ שָׁם פְּרַעְיָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם שְׂאוֹן הָעֶבֶד הַמוֹעֵד: (יח) זְמִינוּ לְתַמֵּן פְּרַעְיָה מִלְכָּא דְמִצְרַיִם דְּסַגִּיָּין אֲתַרְגּוּשְׁתִּיהָ מַעֲדֵי זְמַנִּיא:

(יח) חִי אָנֹכִי נָאִם הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ כִּי כְּתוּב בְּפִתְחוֹת הַיָּם וּכְכֹרֶמֶל בַּיָּם יָבוֹא: (יח) קִים אֲנִי אֲמַר מִלְכָּא יי צבאות שמייה ארי כמא דיציב פתגמא דתבור דטוריא וככרמלא בימא כן ייתי תכיריה:

רש"י

(יג) לְבָא נְבוּכַדְרֶאֶצַּר – זו מכה שניי' שהחריב נבוכדנצר את מצרים בשנת עשרים ושבע למלכו (יחזקאל כט) כמו ששנינו בסדר עולם:

(יד) הַתִּיַעֲב וְהִכּוּ לָךְ – כנגד המלחמה, והכן ואתקין:

(טו) נִסְחַף – נשטפו והחליקו גבוריך כמו מטר סוחף (משלי כח) נסתחפה שדהו כלשון משנה ומנחם חזרו לשון כליון וכן חזר מטר סוחף ודונש פתר מטר סוחף כמו מטר סועף כמו מסעף פארה דמעלרה (ישעיה י):

(טז) הִרְפָּה כּוֹשֵׁל – הקצה שהדפו והרצה לו מכשול. גַּם נָפַל – נתקצו איש אל רעהו לאמר נקומה ונשובה אל עמנו ממקום שיאלנו

משם להלחם. חרב היונה – חרבא דסנאה דהיא כחמר מרוא, היונה לשון יין ל"א לשון אונאה:

(יז) קָרְאוּ שָׁם – צמלחמה הכריזו משל של חרפה. פְּרַעְיָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם שְׂאוֹן – שהיה מגביה קול שאונו תשואות להתהלל בחיילותיו. הַעֶבֶד הַמוֹעֵד – שיעד היום מלחמה קבוע ללאת ולהלחם ולא ילא ועבר יום זמן המועד:

(יח) כִּי כְּתוּב בְּפִתְחוֹת הַיָּם – כי כאשר דבר אמת הוא שתבור קבוע בהרים והר הכרמל על הים כן צאמת יבא הדב' הזה על מצרי':

כתובים – משלי פרק יג' יח'-כג'

(יח) רִישׁ וְקֵלֶון פּוֹרַע מוֹסֵר וְשׁוֹמֵר תּוֹכַחַת יִכְבֵּד: (יח) מסכנא ומן ליה צערא מוש מדדותא ודמודהר במכסנותא מתיקר:

חק לישראל – פרשת בא יום א'

- (יט) תִּאָוֹה נְהִיָּה תַעֲרֹב לְנַפֵּשׁ וְתוֹעֵבַת כְּסִילִים סוּר מִרְעֵ: (יט) רגתא דיאיא תבסס נפשא ומרחקתא רסכלי פריקא מן ידיעתא:
 (כ) הַלֹּךְ (הוֹלֵךְ) אֶת חֲכָמִים וְחָכָם (יַחְכְּם) וְרַעְהָ כְּסִילִים יִרְעֵ: (כ) דמהלך עם חכימי נתחכם ודמחבר לסכלי נבאש ליה:
 (כא) חֲטָאִים תִּרְדֹּף רַעְהָ וְאֶת צַדִּיקִים יִשְׁלֵם טוֹב: (כא) לחטאי תרדף בישתא וצדיקי ישתלמון טבתא:
 (כב) טוֹב יִנְחִיל בְּנֵי בָנִים וְצִפּוֹן לְצַדִּיק חֵיל חוֹטָא: (כב) גברא טבא מזורית לבני בנוהי ומתנטר לצדיקא עותריה דחטאה:
 (כג) רַב אָכַל גִּיר רְאִשִׁים וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט: (כג) רבא אכיל ארע למסכנא ואית גברא מתנגד בלא דינא:

רש"י

- (יח) יֵשׁ וקלון – ללות וקלון באים על פורע מוסר:
 (יט) תַעֲרֹב לַנֶּפֶשׁ – כשצאה תאותו לו לאדם היא ערבה לנפשו ולכך תועב' כסיל לסור מרע לפי שערב להם למלא תאוה. נהיה – הוה, דבר אחר תאוה נהיה הקב"ה מתאוה שיעשו ישראל לנו וזהו תאוה ערבה לו ותועבת רשעים שיסורו מרעתם למלאות תאוה:
 (כ) הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יַחְכְּם, ורועה כסילים – המחבר לו כסילים להיות לו רעים. ירוע – ירוץ:
 (כא) חֲטָאִים תִּרְדֹּף רַעְהָ – אדם רשע רשעתו רודפתו עד השמדו:
 (כב) טוֹב יִנְחִיל – את זכותו ואת ממונו לבני בניו אבל חוטא אינו מנחיל לבניו כי כפון חילו וממונו לצדיק כמו שכתוב ותשם אכסר את מרדכי על בית המן:
- (כג) רב אוכל גיר ראשים – רב אוכל ניר ראשים – ראיתי במסורת הגדולה רב אוכל שלשים ושלשה רב קמאין וזהו חטף קמץ ומחובר עם אוכל במקף ואוכל ראיתי שם נקוד פתח (ר"ל סגול שהוא פתח קטן) וטעמו לעילא כמו את כל אוכל השנים הטובות (בראשית מ"א) ולפי נקודתו זה פתחו הרבה תבואה ברה לעולם על ידי ניר אנשים דלים כלומר הרבה תורה יוצאה על ידי תלמידים שרבותיהם למדין מהם מחוד פלפולם שמפללים בהלכה. ויש נספה – ויש הרבה מהם שהם כלים מן העולם בשביל לא משפט שאינו נוהגין כשורה, ולענין התבואה יש תבואה לוקה בשביל בעליה שאינו מוציא מעשרותיה ומתנות עניים כמשפט, ורבותינו פירשו במסכת חגיגה, ויש נספה על שלוחו של מלאך המות שמחלף שם בשם וממית את שלא הגיע זמנו אבל אם כן הוא אין ענין סוף הפסוק לראשו:

משנה – פאה פרק ו'

- (א) בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, הֶבְקֵר לְעֵנְיִים, הֶבְקֵר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, אֵינוֹ הֶבְקֵר, עַד שִׁיִּפְקֹר אֹף לְעִשְׂיָרִים בְּשִׁמְטָה. כָּל עֲמֻרֵי הַשְּׂדֵה שֶׁל קֶבֶב וְאֶחָד שֶׁל אַרְבַּעַת קֶבֶיִן וְשִׁכְחוּ, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, אֵינוֹ שִׁכְחָה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, שִׁכְחָה:

חק לישראל – פרשת בא יום א'

במקום אחר, לעניים ולא לעשירים: אף לעשירים כשמטה – דכתיב (שמות כג) והשביעית תשמטנה ונטשתה, מה תלמוד לומר ונטשתה, למד על נטישה אחרת דהיינו הפקר שהיא כשביעית, מה שביעית לעניים ולעשירים אף הפקר לעניים ולעשירים:

(ב) העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש, לבקר ולכלים, ושכחו, בית שימאי אומרים, אינו שכחה. ובית הלל אומרים, שכחה:

שמאי שאינו שכחה, זהו כשלא הניחו אכל הגפה או אכל הגדיש. פירוש אחר בית שמאי אומרים אינו שכחה, אפילו בעומר שלא החזיק בו כלל לא היו שכחה, דהואיל והניחו אכל דבר המסויים עתיד לזכרו, ובית הלל אומרים שכחה כל זמן שלא החזיק בו, ומודים בית הלל שאם החזיק בו ואחר כך שכחו שאינו שכחה כדאמרינן בסמוך:

(ג) ראשי שורות, העומר שפנגדו מוכיח. העומר שהחזיק בו להוליכו אל העיר, ושכחו, מודים שאינו שכחה: רע"ב – (ג) ראשי שורות העומר שכנגדו מוכיח – לקמן בסמוך מפרש לה:

(ד) ואלו הן ראשי שורות. שנים שהתחילו מאמצע השורה, זה פניו לצפון וזה פניו לדרום, ושכחו לפניהם ולאחריהם, את שלפניהם שכחה, ואת שלאחריהם אינו שכחה. יחיד שהתחיל מראש השורה, ושכח לפניו ולאחריו, שלפניו אינו שכחה, ושלאחריו שכחה, מפני שהוא בבל תשוב. זה הכלל, כל שהוא בבל תשוב, שכחה. ושאינו בבל תשוב, אינו שכחה:

בשורות מצפון לדרום, והתחיל לעמר צראש שורה אחת, ושכח עומר אחד לאחריו הוא שכחה. כיון שעבר ממנו ועמר עומר הסמוך לו קרינון ציה לא תשוב לקחתו, אבל אם שכח עומר אחד או שנים צרוף השורה דהיינו לפניו והניחם, וחזר והתחיל לעמר מתחלת שורה שניה, לא היו שכחה, ולא קרינון ציה לא תשוב, שאני אומר דעתו לעשות שורה אחרת מאותם שהניח ממזרח למערב, והיינו דתנן העומר שכנגדו מוכיח, שהעומרים [של] שורות אחרות מוכיחים על אלו שהניח שלא שכחו, שראויין להתחשב עמהן בשורה אחרת:

רע"ב – (ח) בית שמאי אומרים הבקר לעניים – מי שהפקיר לעניים ולא לעשירים, דין הפקר יש לו ופטור מן המעשר, דכתיב בלקט ופאה (ויקרא יט) לעני ולגר תעזוב אותם, מה תלמוד לומר תעזוב אותם, למד על עזיבה אחרת דהיינו הפקר שהיא כזו, מה זו לעניים ולא לעשירים אף מה שנאמר

רע"ב – (ז) לגפה – גר אבנים סדורות זו על זו בלא טיט: ולכלים – כלי המחרשה: בית שמאי אומרים אינו שכחה – פלוגתייהו דבית שמאי ובית הלל בעומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ונתנו בלל הגפה או בלל הגדיש ושכחו שם, שבית שמאי אומרים אינו שכחה שהרי זכה בו: ובית הלל אומרים שכחה – והא דתנן לקמן במתניתין העומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ושכחו מודים בית הלל לבית

רע"ב – (ז) שנים שהתחילו מאמצע שורה – של עמרים זה הפך פניו לצפון וזה הפך פניו לדרום: ושכחו לפניהם – לאחר שהתחילו לעמר ולגו עומר ושכחוהו היו שכחה, דקרינון ציה לא תשוב לקחתו (דברים כד): ולאחריהם אינו שכחה – אם כשהפכו פניהם זה לצפון וזה לדרום והתחילו לעמר נשאר עומר אחד ביניהם ושכחוהו: אינו שכחה – לפי ששניהם סמכו זה על זה ומתוך כך נשכה: יחיד שהתחיל מראש השורה – השתא מפרש להא דתנן לעיל ראשי שורות העומר שכנגדו מוכיח, כגון שיש כאן עשר שורות של עשרה עשרה עמרין מסודרין

חק לישראל – פרשת בא יום א'

(ה) שְׁנֵי עֲמֻרִים, שְׂכַחָה, וּשְׁלֹשָׁה אֵינָן שְׂכַחָה. שְׁנֵי צְבוּרֵי זֵיתִים וְחֲרוּבִין, שְׂכַחָה, וּשְׁלֹשָׁה אֵינָן שְׂכַחָה. שְׁנֵי הַצְּנִי פִּשְׁתָּן, שְׂכַחָה, וּשְׁלֹשָׁה אֵינָן שְׂכַחָה. שְׁנֵי גִרְגָּרִים, פָּרֹט, וּשְׁלֹשָׁה אֵינָן פָּרֹט. שְׁנֵי שַׁבָּלִים, לָקֵט, וּשְׁלֹשָׁה אֵינָן לָקֵט. אֵלּוּ כְּדַבְּרֵי בֵּית הַלֵּל. וְעַל כֵּן בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים, שְׁלֹשָׁה לְעִנְיִים, וְאַרְבָּעָה לְבַעַל הַבַּיִת:

לעני ולגר תעזוב אותם, חד לעני וחד לגר
הרי שנים, ובית שמאי אמרי שלשה לעניים
וארבעה לבעל הבית, דכתיב (דברים כד) לגר
ליתום ולאלמנה יהיה, הרי שלשה לעניים:

רע"ב – (ה) הולני פשתן – כמו שנעקר
הפשתן מן השדה נקרא הולני שעומד כמו
הולני: שני גרגרים – ענבים: אלו כדברי בית
הלל – וטעמייהו משום דכתיב (ויקרא יט)

(ו) העומר שיש בו סאתים, ושכחו, אינו שְׂכַחָה. שְׁנֵי עֲמֻרִים וּבָהֶם סָאֲתִים, רֶבֶן גְּמֻלִיאֵל אָמַר, לְבַעַל הַבַּיִת. וְחַכְמִים אֹמְרִים, לְעִנְיִים. אָמַר רֶבֶן גְּמֻלִיאֵל, וְכִי מֵרַב הָעֲמֻרִים יְפִי כַח שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת או הודיע פתו. אָמְרוּ לוֹ, יְפִי כַחוּ. אָמַר לָהֶם, וּמָה אִם בְּזִמְנָן שֶׁהוּא עֹמֵר אַחַד וּבּוֹ סָאֲתִים וּשְׂכַחוּ, אֵינּוּ שְׂכַחָה, שְׁנֵי עֲמֻרִים וּבָהֶם סָאֲתִים, אֵינּוּ דִין שְׁלֵא יְהֵא שְׂכַחָה. אָמְרוּ לוֹ, לֹא. אִם אֲמֹרֶתָּ בְּעֹמֵר אַחַד שֶׁהוּא כְּגֵדִישׁ, תֵּאמַר בְּשְׁנֵי עֲמֻרִים שֶׁהֵן כְּכַרְיִכוֹת.:

אם אמרת בעומר אחד שהוא כגדיש – דין
הוא שעומר אחד שיש בו סאתים לא יהיה
שכחה, מפני שהוא כגדיש ואין שייך שכחה
כגדיש: תאמר ששני עומרים – שהם כמו
שאר עמרים קטנים: ככריכות – כאגודות
קטנות:

רע"ב – (ו) העומר שיש בו סאתים אינו
שכחה – דכתיב (שם) לא תשוב לקחתו. עומר
שאתה יכול להגזיה כולו כאתה ולשאת אותו
על כתפו, ילא זה של סאתים שאי אתה יכול
להגזיהו כולו כאתה: אמרו לו יפה כחו –
כלאמרין שנים שכחה שלשה אינן שכחה: לא

(ז) קָמָה שֵׁישׁ בָּהּ סָאֲתִים, וּשְׂכַחָה, אֵינָהּ שְׂכַחָה. אֵין בָּהּ סָאֲתִים, אַבָּל הִיא רְאוּיָה לְעִשׂוֹת סָאֲתִים, אֲפֹלוּ הִיא שֶׁל טֶפַח, רֹאִין אוֹתָהּ כְּאֵלוּ הִיא עֲנֻנָה שֶׁל שְׁעוּרִים:

כאלו הן גסים כשאר שעורים, ואם כשנחשוב
אותן גסים כשאר שעורים יהיה בהן סאתים,
אף על פי שעכשיו שהם שדופות אין בהם
סאתים לא הוי שכחה, ואין לפרש דשל טופח
ממש יחשב כאלו הם כשעורים הגסים, אלא
בשעורים שנשתדפו ונעשו כטופח, להכי
אמרין בירושלמי רואים את השדופות כאלו
הן מלאות: ענוה של שעורים – ענוה בוי"ו
כמו ענבה בז"ת כלומר גרגירי שעורים:

רע"ב – (ז) קמה שיש בה סאתים ושכחה
אינה שכחה – דילפינן שכחת קמה משכחת
עומר, מה עומר שיש בו סאתים אינו שכחה,
אף קמה שיש בה סאתים אינה שכחה, ושכחת
קמה ילפינן לה מקרא, דכתיב (שם) ושכחת
עומר בשדה, לרבות שכחת קמה: טופח –
מין קטנית דק מאלד וקורין לו בערבי
גילבזא"ן, ובקמה של שעורים חיירי שנשתדפו
ונעשו דקות כטופח. ואפילו הכי רואים אותם

(ח) הַקָּמָה מִצָּלָתָא אֶת הָעֹמֵר וְאֶת הַקָּמָה. הָעֹמֵר אֵינּוּ מִצָּלָתָא לֹא אֶת הָעֹמֵר וְלֹא אֶת הַקָּמָה. אֵיזוֹ הִיא קָמָה שֶׁהִיא מִצָּלָתָא אֶת הָעֹמֵר. כָּל שְׂאִינָה שְׂכַחָה אֲפֹלוּ קָלַח אַחַד:

מאלת על העומר ללא הוי שכחה דכתיב (שם)
כי תקור ושכחת עומר, עומר שסביבותיו
קליר הוי שכחה, ולא עומר שסביבותיו קמה:

רע"ב – (ח) הקמה מאלת את העומר –
קמה שלא שכחה שהיתה כלל עומר ששכחו,

חק לישראל – פרשת בא יום א'

שכחה: העומר אינו מזיל – אם היה עומר שכוה או קמה שכוחה כלד עומר שאינו שכוה, אין העומר שאינו שכוה מזיל לא על העומר ולא על הקמה השכוחה:

(ט) סָאָה תְּבוּאָה עֶקְוֹרָה וְסָאָה שְׂאִינָה עֶקְוֹרָה, וְכֵן בְּאֵילָן, וְהַשִּׁיֹּם וְהַבְּצָלִים, אֵינָן מִצְטַרְפִּין לְסֵאתִים, אֶלָּא שֶׁל עֲנִיִּים הֵם. רַבִּי יוֹסִי אֹמְרִי, אִם בָּאת רְשׁוֹת הָעֲנִי בְּאֲמִיעֵ, אֵינָן מִצְטַרְפִּין, וְאִם לָאוּ, הָרִי אֵלֶּוּ מִצְטַרְפִּין:

של כללים, אין מצטרפין לסאתים קמה. אי נמי סאה שום עקור, וסאה שום שאינו עקור, וכן סאה כללים עקורים, וסאה כללים שאינן עקורין, אינן מצטרפין: אם באת – כגון שיט לקט בין סאה לסאה, וכן בכרם יש פרט בין סאה לסאה, אצל בפירות האילן לא משכחת רשות עני באמצע, דאין לקט ופרט באילן, ואין הלכה כרבי יוסי:

(י) תְּבוּאָה שֶׁנִּתְּנָה לְשִׁחַת אוֹ לְאֶלְמָה, וְכֵן בְּאֲגָדֵי הַשִּׁיֹּם, וְאֲגָדוֹת הַשִּׁיֹּם וְהַבְּצָלִים, אֵין לָהֶן שְׂכָחָה. וְכָל הַטְּמוּנִים בְּאֶרֶץ, כְּגוֹן הַלֹּחַף וְהַשִּׁיֹּם וְהַבְּצָלִים, רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִי, אֵין לָהֶם שְׂכָחָה. וְחַכְמִים אֹמְרִים, יֵשׁ לָהֶם שְׂכָחָה:

– רמב"ם אמר שהוא מין ממניי הכללים: רבי יהודה אומר אין להם שכחה – לכל הטמונים דכתיב שדך, מה שדך בגלוי פרט לטמון: וחכמים אומרים יש להם שכחה – כתיב שדך דמשמע גלוי, וכתיב קלידך דמשמע נמי גלוי הוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, ומרבינן את הטמון. ופירוש טמון, דבר שהנאכל ממנו הוא טמון תחת הקרקע כמו הנטון והבצל והשום והלפת וכיוצא בהן, ואין הלכה כרבי יהודה:

(יא) הַקּוֹצֵר בְּלִילָה וְהַמְעִמֵּר וְהַסּוֹמֵא, יֵשׁ לָהֶם שְׂכָחָה. וְאִם הָיָה מִתְכַּנֵּן לְטַל אֶת הַגֶּסֶס הַגֶּסֶס, אֵין לוֹ שְׂכָחָה. אִם אָמַר, הָרִי אֲנִי קוֹצֵר עַל מְנַת מַה שְּׂאֲנִי שׂוֹכַח אֲנִי אֶטַל, יֵשׁ לוֹ שְׂכָחָה:

ליטול הגסין אפילו דקין אין להם שכחה: על מנת מה שאני שוכח אני נוטל יש לו שכחה – דמתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל:

ואת הקמה – אם שכח קמה והיו ראשי שבליים שלה מחוברים לקמה אחרת שלא שכחה, זאת הקמה שלא שכחה מכלת על הקמה השכוחה המחוברת אליה ולא הויא

רע"ב – (ט) עקורה – תלושה ושאינה עקורה מחוברת לקרקע, אינן מצטרפין לסאתים, ונימא דלא הוי שכחה, אלא אם שכחו הוי שכחה. ודוקא בשכח שניהם, לאם שכח עקורה ולא שכח שאינה עקורה, היתה שאינה עקורה מכלת על העקורה שאכלה: וכן באילן – סאה פירות תלושין אכל סאה מחוברין אין מצטרפין והוי שכחה: והשום והבצלים – סאה קמה של שום, וסאה קמה

רע"ב – (י) שנתנה לשחת – לקטור בעודה לחה להאכיל לבהמה: לאלומה – לקטור כדי לאסור בה עומרים אחרים, כמו מאלמים אלומים (בראשית לו): אגודי השום – שומין שלקטן כדי לאגוד בה שומים אחרים: ואגודות השום והבצלים – אם שכחו אינן שכחה דדרך שומין ובצלים שעושין מהן אגודות קטנות וחוזרים ואוגדים בחמש או שש מאלו הקטנות לאגודה אחת ועל אותן הקטנות קאמר דלא הוי שכחה משום דהוי כמעמר למקום שאינו גמר מלאכה דאמרינן לעיל בסוף פרק גדיש, דלא הוי שכחה: הלון

רע"ב – (יא) הקוצר בלילה והמעמר – בלילה: והסומא – בין ביום בין בלילה: אם היה מתכוין ליטול הגס הגס – כיון דמתכוין

חק לישראל – פרשת בא יום א'

גמרא – ברכות דף ו' ע"ב

ואמר רבי חלבו אמר רב הונא לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' ענני ה' ענני ענני שתדד אש מן השמים וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם רבי יוחנן אמר אף בתפלת ערבית שנאמר תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב רב נחמן בר יצחק אמר אף תפלת שחרית שנאמר ה' בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה: ואמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות ואם משמחו מה שכרו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו' ויהי קול השופר וגו' והאלהים יעננו בקול איני והא כתיב וכל העם רואים את הקולות אותן קולות דקודם מתן תורה הוו רבי אבהו אמר כאילו הקריב תודה שנאמר מביאים תודה בית ה' רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים שנאמר כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה': ואמר רבי חלבו אמר רב הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וגו' מאי כי זה כל האדם אמר רבי אלעזר אמר הקדוש ברוך הוא כל העולם כלו לא נברא אלא בשביל זה רבי אבא בר כהנא אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו רבי שמעון בן עזאי אומר ואמרי לה רבי שמעון בן זומא אומר כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה: ואמר רבי חלבו אמר רב הונא כל שיודע בחברו שהוא רגיל ליתן לו שלום יקדים לו שלום שנאמר בקש שלום ורדפהו ואם נתן לו ולא החזיר נקרא גולן שנאמר ואתם בערתם הכרם גזלת העני בבתיכם:

רש"י על הגמרא

מביאים תודה בית ה' – כי אשיב את שבות וגו' סיפיה לקרא לחמשה קולות ללעיל הוא: כשציל זה – שיצרא זה: ללוות – של"ו וז' בלע"ז: גזלת העני – והלא אף גזלת העשיר גזלה היא אלא גזלת העני שאין לו כלום לגזול ממנו, אלא שלא להשיב על שלומו:

לראשנו – להיות נושא בנו, למתרגמין כנושא (שמות כ"ב) כרשיא, עובר בחמשה קולות מזלזל בחמשה קולות שצריך בהן הקדוש ברוך הוא את ישראל: אותן קולות דקודם מתן תורה הוו – הנך קולות בתראי היינו הנך לאיירי בהו לעיל, וקאמר דנראין היו, ואף על פי שהקול אינו נראה זה נראה:

חק לישראל – פרשת בא יום א'

זוהר – בא דף לב' ע"ב

וַיֹּאמֶר יי אֵל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַ כִּי אֲנִי הִכְפַּדְתִּי אֶת לְבֹו וְגוֹ'. (שמות י') רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פ"ט) אֲשֶׁר־י הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יי בְּאוֹר פְּנֵיהֶ יִהְלְכוּ. כַּמָּה אֲעֻטְרִיכוּ בְּנֵי נֶשָׂא, לְמַהֲרָה בְּאַרְחֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, וְלִמְטָר פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, בְּגִין דִּיזְכוּן בְּהָ לְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְלִשְׁזָבָא לֹון מִכָּל קְטְרוּגִין דְלַעֲיֵלָא וְתַתָּא. בְּגִין, דְּהָא כַּמָּה דְאַשְׁתַּכְּחוּ מִקְטְרוּגִין בְּעֵלְמָא לְתַתָּא, הֲכִי נִמְי אֲשַׁתְּכְּחוּ מִקְטְרוּגִין לְעֵילָא דְקִיִּימֵי עֲלִייהוּ דְבְנֵי נֶשָׂא:

אֵינֹון דְעֵבְדִין פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, וְאֲזֵלִי בְּאוֹרַח מִיִּשְׁרָה, בְּדַחְלָא דְמֵאֲרִיְהוֹן, כַּמָּה אֵינֹון סְנִיגוּרִין דְקִיִּימִין עֲלִייהוּ לְעֵילָא, כַּמָּה דְאַתָּ אָמַר (איוב ל"ג) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְאָךְ מִלִּיץ אַחַד מִנֵּי אֶלְפֵי וְגוֹ'. וְכַתִּיב וַיִּחַנְנוּ וַיֹּאמֶר פְּדַעְהוּ מִרְדַּת שַׁחַת מִצְּאֵתִי כִכְרָה. בְּגִין כֵּה, זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְנִטִיר פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא:

אָמַר לִיָּה רַבִּי חֲזִיָּא, אִי הֲכִי, אָמַי אֲעֻטְרִיָּה הֲכִא מִלְאָךְ דְלִיְהוּי סְנִיגוּרָא עֲלִיָּה דְבַר נֶשׁ וְהָא פְּתִיב (משלי ג') כִּי יי יִהְיֶה בְּכִסְלָךְ וְשִׁמְרֵךְ רִגְלֶךָ מִלְּכָדָה, וְכַתִּיב (תהלים קכ"א) יי יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָעָה. דְּהָא חֲמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, כָּל מַה דְבַר נֶשׁ עֵבִיד בְּעֵלְמָא, הֵן טַב הֵן בִּישׁ. וְכֵן הוּא אוֹמַר, (ירמיה כ"ג) אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֲדַאָּנוּ נְאֻם יי :

אָמַר לִיָּה רַבִּי יְהוּדָה, כִּלָּא הֲכִי הוּא וְדֵאִי. אָבָל הָא פְּתִיב, (איוב ב') וְגַע אֵל עֵצְמוֹ וְאֵל בְּשָׂרוֹ. וְכַתִּיב, (איוב ב') וַתְּסִיתַנִּי בּוֹ לְבַלְעוּ חֲנָם. לְאַחְזָאָה דְהָא רְשׁוֹ אֲתַמְסֵר לְסִטְרָא אַחְרָא לְקְטְרוּגָא, (ורשו אתמסר) עַל מַלְיָן דְעֵלְמָא, (למאן דלא אֲעֻטְרִי) וְלֵאֲתַמְסֵרָא בִידוּי. וְכָל אֲלִין אַרְחִין טְמִירִין קְמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, וְלִית אַנְתָּ פְּדֵאִי לְמַהֲרָה אֲבַתְרִייהוּ, בְּגִין דְאֵינֹון נְמוּסִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, וְבְנֵי נֶשָׂא לֹאֹו אֵינֹון רְשָׁאִין לְדַקְדָּקָא אֲבַתְרִייהוּ, כִּר אֵינֹון זְכָאִי קְשׁוּט דִּיִּדְעִין דְזִי אוֹרֵייתָא, וְאֲזֵלִין בְּאַרְחָא דְחֻכְמָתָא לְמַנְדַּע אֵינֹון מַלְיָן סְתִימִין דְאוֹרֵייתָא:

הלכה – הרמב"ם הלכות ביאה פרק כא'

(א) כל הבא על ערוה מן העריות דרך איברים או שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקרוב בשר הרי זה לוקה מן התורה שנאמר לבלתי עשות מחקות התועבות וגו' ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה כלומר לא תקרבו לדברים המביאין לידי גילוי ערוה:

(ב) העושה דבר מחוקות אלו הרי הוא חשוד על העריות ואסור לאדם לקרוץ בידיו וברגליו או לרמוז בעיניו לאחת מן העריות או לשחוק עמה או להקל ראש ואפילו להריח בשמים שעליה או להביט ביפיה אסור ומכין למתכוין לדבר זה מכת מדרות והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכוון להנות כמי שנסתכל במקום התורף ואפילו לשמוע קול הערוה או לראות שיערה אסור:

חק לישראל – פרשת בא יום א'

מוסר – מלוקט

מה יתאונן אדם חי בהעלות על לבו כמה פגם באות ברית קדש לא מרעיא אם עבר על איסור ערות אשת איש וכיוצא מאיסורי כרת אוי לו אוי לנפשו ובאות ברית חתום הויה מבפנים ושדי מבחוץ וכשפגם קלקל חותם המלך ונעשה שטן בפנים ונחש בחוץ ואם לא שב בתשובה אין לו חלק לעולם הבא וענש יענש על אשר מרה את פי ה' ופגם בשמות הקדש והמשיך על גופו ונפשו שטן נחש ואין קץ לעונשו ומה גם אם גרם מזלו הרע שהוליד ממנו שואז אף על פי שעשה תשובה גדולה אין לו מנוחה עד שימות הממוזר. ה' יצילנו ויזכנו לשוב בתשובה ויקויים בנו מקרא שכתוב (ישעי' ס) ועמה כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ כי השומר ברית הוא צדיק:

לע"נ

זאב ואיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואלה,
דניאלה פורטונה בת רואל, צדיקה בת שרה ז"ל